

Sygn. akt VII U 1826/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: Beata Gawrońska

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2014 r. w Warszawie

sprawy J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę (z warunków szczególnych)

na skutek odwołania J. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 29 maja 2013 r. znak: ENMS/20/(...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje J. P. prawo do emerytury od dnia 1 maja 2013 roku.

Sygn. akt VII U 1826/13

UZASADNIENIE

P. J. w dniu 10 lipca 2013r. za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołał się do Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie od decyzji wyżej wymienionego organu rentowego z dnia 29 maja 2013r., znak: ENMS/20/(...) odmawiającej mu prawa do wcześniejszej emerytury i wniósł o jej zmianę, uznanie pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych oraz przyznanie prawa do emerytury od dnia złożenia wniosku tj. od 17 kwietnia 2013r. (odwołanie k. 2-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie złożonej w dniu 23 lipca 2013r., wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że ubezpieczony nie spełnia przesłanki stażu pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999r. Na podstawie świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych J. P. udokumentował jedynie 4 lata, 4 miesiące i 14 dni okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze. Do tego stażu nie uwzględniono natomiast części okresów, gdzie ubezpieczony był zatrudniony w (...) Zakładach (...) w W. oraz w Zakładach (...) S.A. w W.. Wobec powyższego Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaskarżoną decyzją z dnia 29 maja 2013r. odmówił ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury (odpowiedź na odwołanie k.18 -19 a.s.).

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie ustalił następujący stan faktyczny:

J. P., ur. (...), od 1 września 1966r. do 2 stycznia 1975r. był zatrudniony w Stoczni (...) S.A. w G. na stanowisku monter rurociągów, następnie od 30 kwietnia 1975r. do 29 września 1979r. w (...) Zakładach (...) w W.. Nadto w okresie od 3 listopada 1979r. do 31 marca 1995r. ubezpieczony był zatrudniony w Zakładach (...) S.A. w W. oraz od 11 lutego 1980r. do 30 września 1980r. w (...) S.A. w W.. Od 1 kwietnia 1995r. J. P. pracuje w firmie (...) S.A. w W.. (kwestionariusz dot. okresów składkowych i nieskładkowych k.5 a.r., świadectwa pracy i dokumentacja dot. zatrudnienia ubezpieczonego k.7-50 a.r.).

Jako wykonywana w warunkach szczególnych została zakwalifikowana praca J. P. w następujących okresach:

- od 1 sierpnia 1968r. do 28 października 1970r. oraz od 17 listopada 1972r. do 2 stycznia 1975r. w Stoczni (...) S.A. w G. na stanowisku monter rurociągów okrętowych (jednoznaczna ze stanowiskiem monter rurociągów okrętowych-spawacz) zakwalifikowanym zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (Dz. U. z 1983r. nr 8, poz.43 ze zm.), w wykazie A, Dział III, poz. 90 pkt. 23 stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia Nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. Urz. MH i PM nr 1-3, poz.1).

- od 3 listopada 1979r. do 1 maja 1988r. w Zakładach (...) S.A. w W. na stanowisku kontrolera jakości w wykazie A, w Dziale XIV. Prace różne pod poz. 24;

- od 2 maja 1988r. do 31 marca 1995r. w Zakładach (...) S.A. w W. na stanowisku operator urządzeń sitodruku w wykazie A, w Dziale XI. W przemyśle poligraficznym pod poz. 1; (świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach k.19-20 a.r., opinia biegłego sądowego z zakresu BHP z dnia 21 lutego 2014r. k.60-74 a.s.).

W dniu 17 kwietnia 2013r. J. P. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wnioski o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Do wniosku ubezpieczony dołączył kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych oraz świadectwa pracy (wniosek o emeryturę wraz z załącznikami k. 1-60 a.r.).

Organ rentowy po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego ustalił, że ubezpieczony nie spełnił warunków wynikających z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w zw. z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze tj. na dzień 1 stycznia 1999r. nie udowodnił okresu co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W związku z tym decyzją z dnia 29 maja 2013r., znak: ENMS/20/(...) organ rentowy odmówił J. P. prawa do wcześniejszej emerytury. Organ rentowy na podstawie dowodów dołączonych do wniosku przyjął za udowodnione na dzień 1 stycznia 1999r. okresy nieskładkowe w wymiarze 18 dni, składkowe w wymiarze 32 lat, 8 miesięcy i 11 dni oraz staż w szczególnych warunkach wynoszący 4 lata, 4 miesiące i 14 dni. Organ rentowy nie uznał jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, okresów zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w W. oraz w Zakładach (...) S.A. w W. (decyzja ZUS k.61 a.r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zawartych w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych i aktach osobowych, a także na podstawie zeznań odwołującego i zeznań świadków: M. G. oraz A. S.. Dodatkowo podstawę ustaleń faktycznych stanowiła opinia biegłego z zakresu BHP, której ani ubezpieczony, ani organ rentowy nie kwestionowali. J. P. na rozprawie w dniu 14 marca 2014r. nie zgłosił uwag do opinii, wskazał, iż opinia została sporządzona bez zastrzeżeń. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, który zajął stanowisko odnośnie opinii w piśmie procesowym z dnia 11 marca 2014r., także nie wskazywał na błędy w ustaleniach poczynionych przez biegłego. Wobec takiego stanowiska stron oraz wszechstronności opinii biegłego sądowego, oparcia jej na zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, a także na przepisach prawa, Sąd Okręgowy przyjął opinię jako dowód stanowiący podstawę ustaleń faktycznych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. P. od decyzji organu rentowego z dnia 29 maja 2013r., znak: ENMS/20/(...) było zasadne i zasługiwało na uwzględnienie.

Jedyną kwestią sporną w prowadzonym przez Sąd Okręgowy postępowaniu było spełnienie przez J. P. warunku posiadania 15 letniego okresu pracy w warunkach szczególnych bądź w szczególnym charakterze. Ubezpieczony wskazywał, iż posiada taki okres, organ rentowy zaś uwzględnił staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 4 lat, 4 miesiące i 14 dni. Sąd Okręgowy prowadził więc postępowanie dowodowe celem rozstrzygnięcia rozbieżności, jakie zaistniały w tej kwestii pomiędzy stronami procesu.

Wcześniejsza emerytura, o którą ubiegał się J. P. jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych „instytucją” wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia pracownicze. Zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu wykazu pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącza możliwość jego rozszerzenia w procesie stosowania prawa. Nie ma więc żadnej swobody przy określaniu prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Są one ściśle i jasno określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r., Nr 8, poz. 43 ze zm.). Rozporządzenie określa wykaz prac, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, lecz aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dopiero wówczas możliwe będzie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury, jednak dopiero w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.). Powołany przepis wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1.okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2.okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Dodatkowo w myśl ust. 2 art. 184 ustawy, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Z kolei powoływane już rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wskazuje, że aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3);
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt 1) oraz
4. być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt. 3).

W myśl stanowiska wyrażonego w orzecznictwie, warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury muszą być spełnione łącznie w chwili wydania decyzji przez organ rentowy. W postępowaniu odwoławczym wszczętym na skutek wniesienia odwołania od decyzji odmawiającej prawa do tego świadczenia sąd ubezpieczeń społecznych ocenia legalność decyzji według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania (wyrok SN z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05).

Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinno być stwierdzone przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze lub w świadectwie pracy (wyrok SN z dnia 15 grudnia 1997 roku, II UKN 417/97 oraz wyrok SN z dnia 21 listopada 2001 roku, II UKN 598/00). Jednakże w razie wszczęcia postępowania sądowego, toczącego się wskutek odwołania ubezpieczonego od odmownej decyzji organu rentowego w sprawie przyznania uprawnień do emerytury w wieku obniżonym, dopuszczalne jest przeprowadzanie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności, mających wpływ na prawo do świadczenia. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego.

W przedmiotowej sprawie J. P. spełnił warunki uprawniające do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury. Na etapie postępowania przed organem rentowym nie było to kwestionowane z jednym wyjątkiem. Organ rentowy zakwestionował niektóre okresy pracy w warunkach szczególnych wymienione w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych w (...) Zakładach (...) w W. oraz w Zakładach (...) S.A. w W.. Sąd Okręgowy, do którego złożył odwołanie J. P., przeprowadził dowody z dokumentów, zeznań ubezpieczonego, oraz zeznań świadków M. G. oraz A. S., jak i dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu BHP. Biegły potwierdził, iż część okresów zakwestionowanych przez ZUS była jednak pracą w warunkach szczególnych, wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zdaniem Sądu Okręgowego ze zgromadzonej dokumentacji w postaci akt sądowych, akt rentowych oraz akt osobowych ubezpieczonego można ustalić, że praca ubezpieczonego w Zakładach (...) S.A. w W. tj. od 3 listopada 1979r. do 31 marca 1995r. została wymieniona w wykazie A (rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (Dz. U. z 1983r., poz.43 ze zm.)) uprawniającym do wcześniejszego wieku emerytalnego na stanowisku: kontrolera jakości w Dziale XIV. Prace różne pod poz. 4 w okresie od 3 listopada 1979r. do 1 maja 1988r. oraz na stanowisku operator urządzeń sitodruku w Dziale XI. W przemyśle poligraficznym pod poz. 1 w okresie do 2 maja 1988r. do 31 marca 1995r.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że charakter i rodzaj pracy, w tym warunki środowiska pracy na stanowiskach, na których zatrudniony był ubezpieczony wskazują, na to, że był on narażony na działanie czynników uciążliwych i szkodliwych takich jak: zapylenie oraz substancje chemiczne, gazy i pyły związane z procesem drukowania, kontakt ze związkami trującymi i uczulającymi, zmienne warunki atmosferyczne, duże obciążenie psychiczne związane z obsługą maszyn będących w ruchu. Ponadto odwołujący narażony był na hałas związany z pracą maszyn, a jego praca wymagała dużej koncentracji. W ocenie Sądu Okręgowego, jak wskazuje zebrany w sprawie materiał dowodowy praca odwołującego była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Sąd Okręgowy biorąc powyższe pod uwagę uznał, iż należało zaliczyć sporny okres (tj. od 3 listopada 1979r. do 31 marca 1995r.) do 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych bądź w szczególnym charakterze.

Jednocześnie Sąd Okręgowy nie uznał zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w W.. (tj. okres od 30 kwietnia 1975r. do 29 września 1979r.) jako okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych bądź w szczególnym charakterze z uwagi na to, że nie każda praca w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych uprawnia do otrzymania wcześniejszej emerytury. Przepisy prawne tj. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ściśle określają katalog takich prac. Praca w (...) Zakładach (...) w W. wykonywana przez odwołującego nie została zamieszczona w katalogu prac (tj. w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.). Ustawodawca zawarł w zamkniętym katalogu wykaz pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, który wyłącza możliwość jego rozszerzenia przez Sąd w procesie stosowania prawa.

Tym samym więc jedyny warunek, którego dotyczył spór, został spełniony i możliwe było przyznanie J. P. prawa do wcześniejszej emerytury od daty wydania decyzji z urzędu. Art. 129 ust. 1. ustawy o emeryturach i rentach z FUS, stanowi, że świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Na podstawie tego przepisu ogólną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od

dnia powstania prawa do emerytury (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie lub wydano decyzję z urzędu. W rozważanym przypadku organ rentowy wydał decyzję w dniu 29 maja 2013r. W zaistniałej sytuacji, zgodnie z powołanym art. 129 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r., zasadne było więc przyznanie świadczenia od dnia 1 maja 2013r.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji orzeczenia.

MS